

Ubój na użytek własny/ Ubój gospodarczy

Ubój zwierząt gospodarskich na użytek własny może mieć miejsce na terenie:

1. gospodarstwa, w którym zwierzęta były utrzymywane
2. gospodarstwa innym niż gospodarstwo, w którym zwierzęta były utrzymywane i dotyczy zwierząt z gatunków: bydło (cielęta w wieku do szóstego miesiąca życia), owce, kozy i świnie.

Ubój zwierząt gospodarskich na użytek własny charakteryzuje się tym, że mięso pozyskane od zwierząt w wyniku takiego uboju, może być **wykorzystane wyłącznie na użytek własny, tj. nie może podlegać sprzedaży.**

Należy również pamiętać, że działalność polegającą na uboju zwierząt gospodarskich pochodzących z innych gospodarstw podlega rejestracji w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii

Wymagania dotyczące zwierząt, z których pozyskuje się mięso:

- muszą być zdrowe;
- muszą pochodzić z gospodarstwa lub obszaru niepodlegającego ograniczeniom, nakazom lub zakazom zastosowanym do danego gatunku,
- mogą zostać poddane ubojowi po upływie okresu karencji zastosowanych leków.

Przy uboju zwierząt na terenie gospodarstwa powinny być spełnione wymagania określone w przepisach o ochronie zwierząt i w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, a także w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych.

Obowiązki rolnika związane z ubojem zwierząt gospodarskich na użytek własny:

Zgodnie z krajowymi przepisami, co najmniej na 24 godziny przed dokonaniem uboju zwierząt w gospodarstwie, posiadacz zwierzęcia (gdy ubój jest prowadzony w gospodarstwie, w którym zwierzę jest utrzymywane) lub prowadzący gospodarstwo (gdy ubój jest prowadzony w innym gospodarstwie niż gospodarstwo, w którym zwierzę jest utrzymywane) obowiązany jest poinformować:

- ***Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego ze względu na miejsce planowanego uboju*** o zamiarze przeprowadzenia uboju (druki zgłoszeń dostępne są w PIW). W przypadku cieląt do 6 m-ca życia, owiec i kóz powinno być dodatkowo oświadczenie o zagospodarowaniu (oddaniu do utylizacji) na własny koszt materiału szczególnego ryzyka (SRM)
- Ponadto, posiadacz zwierzęcia ma obowiązek złożenia, w biurze powiatowym ***Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na właściwym formularzu lub za pośrednictwem sieci Internet, zgłoszenia uboju zwierzęcia w gospodarstwie.*** Zgłoszenia należy dokonać ***w terminie 30 dni w przypadku świń oraz w terminie 7 dni w przypadku bydła, owiec i kóz, od dnia, w którym ubój miał***

miejsce. W przypadku zgłoszeń ubojów dotyczących bydła do zgłoszenia należy dołączyć paszporty bydła. Dokonując zgłoszenia posiadacz potwierdza zgodność danych zamieszczonych na zgłoszeniu ze stanem faktycznym.

- Należy również **odnotować ubój w prowadzonej księdze** rejestracji stada dla danego gatunku w terminie 7 dni od zaistnienia zdarzenia.

Prawidłowe oraz terminowe dokonywanie zgłoszeń umożliwia ustalenie skąd pochodzi zwierzę i gdzie było przemieszczane. W przypadku, gdy ubój na użytek własny ma miejsce w innym gospodarstwie niż gospodarstwo, w którym zwierzę jest utrzymywane, przemieszczenie zwierzęcia do miejsca uboju powinno być odnotowane w Centralnej Bazie Danych Sytemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt oraz w paszporcie zwierzęcia. Informacja ta stanowi ważny element unijnego systemu gwarantującego skuteczne zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz żywność bezpieczną dla zdrowia konsumentów. Umożliwia swobodny dostęp zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego na rynki państw członkowskich Unii Europejskiej, jak także krajów trzecich.

Produkcja mięsa przeznaczonego na użytek własny, tj. pozyskiwanie mięsa z utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt, wiąże się z dodatkowymi czynnościami weterynaryjnymi:

Podczas uboju domowego zwierząt powstają odpady, tzw. uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi. Obowiązujące przepisy prawa grupują je w trzech kategoriach, ze względu na ryzyko wystąpienia lub przenoszenia chorób zakaźnych, określanych jako gąbczaste encefalopatie zwierząt (w tym BSE). Bezwzględny obowiązek utylizacji dotyczy tzw. „materiału szczególnego ryzyka” (SRM).

Materiał szczególnego ryzyka z uwagi na zapobieganie gąbczastym encefalopatiom zwierząt stanowią:

- u cieląt (do 6 m-ca): migdałki, jelita od dwunastnicy do odbytnicy, oraz kreska,
- u owiec i kóz (do 12 miesiąca życia: jelit
- o biodrowe (kręte) śledziona,
- u owiec i kóz (powyżej 12 miesiąca) życia jelito biodrowe (kręte) śledziona, oraz czaszka łącznie z mózgiem, oczy, migdałki, rdzeń kręgowy).

WAŻNE:

Posiadacz zwierzęcia winien oddać materiał szczególnego ryzyka (SRM) do firmy utylizacyjnej i otrzymać oraz przechowywać potwierdzenie w celu okazania właściwym władzom.

W przypadku uboju gospodarczego świń, nutrii obowiązkowe jest BADANIE W KIERUNKU WŁOŚNI !!! Mięso dzików również jest obowiązkowo poddawane w/w badaniu.

Badanie to wykonuje urzędowy lekarz weterynarii na koszt właściciela. Próbki mięsa do badania na obecność włośni pobiera i dostarcza do urzędowego lekarza weterynarii posiadacz mięsa. Próbki powinny być dostarczone do urzędowego lekarza weterynarii:

1) niezwłocznie po dokonaniu uboju, nie później niż 24 godziny od terminu uboju zwierzęcia, z którego tuszy próbki zostały pobrane

2) niezwłocznie po dokonaniu odstrzału, nie później niż 48 godzin od dokonania odstrzału

Próbki powinny być przechowywane i transportowane w warunkach zapobiegających rozkładowi gnilnemu mięsa, przy czym próbki nie mogą być mrożone.

Dostarczający próbki powinien poinformować urzędowego lekarza weterynarii o:

- wieku zwierzęcia;
- miejscu pochodzenia zwierzęcia;
- części zwierzęcia, z której zostały pobrane próbki do badania. Sposób pobierania próbek mięsa:

U świń domowych:

- pobiera się kilka próbek mięsa, każda wielkości orzecha laskowego, z mięśni obu filarów przepony w przejściu do części ścięgnistej (łączna masa pobranych próbek nie powinna być mniejsza niż 50 g).

U dzików:

- pobiera się sześć próbek mięsa, każda wielkości orzecha laskowego, po jednej próbce z:
  - a) mięśni każdego filaru przepony w przejściu do części ścięgnistej,
  - b) mięśni żuchwowych,
  - c) mięśni przedramienia,
  - d) mięśni międzyżebrowych,
  - e) mięśni języka;

Jeżeli nie można pobrać próbek z niektórych mięśni określonych w pkt a-e, wówczas pobiera się cztery próbki mięsa z mięśni, które są dostępne;

U nutrii:

- pobiera się dwie próbki mięsa, każda wielkości orzecha laskowego, z mięśni obu filarów przepony w przejściu do części ścięgnistej albo
- pobiera się jedną próbkę mięsa wielkości dwóch orzechów laskowych z mięśnia jednego filaru przepony - w przypadku gdy drugi filar przepony jest niedostępny, albo
- pobiera się dwie próbki mięsa każda wielkości orzecha laskowego z części żebrowej lub mostkowej przepony - w przypadku braku mięśni obu filarów przepony, albo
- pobiera się dwie próbki mięsa, każda wielkości orzecha laskowego, z:
  - a) mięśni języka,
  - b) mięśni żuchwowych lub międzyżebrowych - w przypadku braku mięśni przepony.

SANKCJE KARNE

Wynikające z nieprzestrzegania wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny z dnia 21 października 2010 r. (Dz. U. 2016, poz. 885): Zgodnie z §1, pkt. 39 rozporządzeniem MRiRW z dnia 14 czerwca 2017r. w sprawie wysokości kar pieniężnych za naruszeni przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego wysokość kary pieniężnej za niespełnienie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa na użytek własny wynosi od 100 zł do 2000 zł.

Akty prawne:

- 1) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny z dnia 21 października 2010 r. (Dz. U. 2016 , poz. 885)
- 2) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej)
- 3) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej)
- 4) Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 sierpnia 2013 r. w sprawie jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie)
- 5) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2008 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia działalności w zakresie obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt)
- 6) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej)
- 7) Ustawa z dnia 16 grudnia 2005r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006r. Nr 17, poz. 127 z późn. zm.),
- 8) Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008r. Nr 204, poz. 1281 z późn. zm.),
- 9) Rozporządzenie MRiRW z dnia 9 września 2004r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 205, poz. 2102 z późn. zm.),
- 10) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE): Nr 1069/2009 określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) Nr 1774/2002,
- 11) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 999/2001 ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii.
- 12) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. (Dz.U. 1997 nr 111 poz. 724)

Ryszard Jasiński
O/Koszalin
Ewa Mikołajczyk
ZODR w Barzkowicach